

**МІСЦЕ ТРАВМАТИЗМУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ
У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Бакіко І.В.¹, Гребік О.В.¹, Герасимюк П.П.²

¹ *Луцький національний технічний університет,*

Україна, м. Луцьк, fv@lntu.edu.ua

² *Волинський національний університет імені Лесі Українки,*

Україна, м. Луцьк, physical-edu@vnu.edu.ua

Анотація: у статті висвітлено місце травматизму серед студентів у педагогічній діяльності викладачів фізичного виховання вищих закладах освіти. Вказується, що спортивний травматизм в педагогічному процесі має місце.

Ключові слова: травматизм, вищий заклад освіти, педагогічний працівник, студент, фізичне виховання.

Вступ. Фізичне виховання – галузь діяльності, що спрямована на зміцнення і збереження здоров’я, розвиток психофізичних здібностей людини в процесі усвідомленої рухової активності. У наш час, фізичне виховання та спорт є складними, соціально значимими явищами, які містять певні серйозні протиріччя. З однієї сторони, регулярні та раціональні заняття спортом та фізичним вихованням покращують фізичний стан та сприяють зміцненню здоров’я, фізичного розвитку і функціональному вдосконаленню організму людини, а з іншої – спорт, певною мірою провокує виникнення різних пошкоджень та порушень в стані здоров’я тих, хто займається [4].

Поступове виведення з структури навчальних планів предмету «Фізичне виховання», зниження кількості студентів, що відвідають заняття, так як відсутня мотивація, де одним з головних мотивів було отримання заліку та високого балу, сприяють підвищенню ризику на отримання тої чи іншої вади, притаманної до малорухливого способу життя [1, 3]. Недостатня фізична діяльність, не вміння правильно розподілити навантаження, незнання про правильне відновлення – все

це призводить до поганого фізичного та емоційного самопочуття. В свою чергу, це може призвести до виникнення різних видів травм.

Профілактика травматизму в процесі фізичного виховання – одне з найважливіших завдань сучасного суспільства [2]. Цей напрямок роботи є вагомим завданням педагогічних працівників. Проте багато випадків порушень різноманітного характеру призводить студентів до травм та погіршення здоров'я.

Мета дослідження - полягає у визначенні місця травм у студентів у педагогічній діяльності викладачів ВЗО.

Результати досліджень та їх обговорення. Ми провели анкетування серед викладачів фізичного виховання різних вищих закладів освіти (зокрема: Луцький національний технічний університет (ЛНТУ), інститут фізичної культури та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки (ВНУ) та Луцький інститут розвитку людини університету «Україна»).

В анонімному анкетуванні взяли участь 85 викладачів із фізичного виховання м. Луцька, серед них 15 викладачів ЛНТУ, 7 – університету «Україна» та 63 – ВНУ. Крім цього, на посаді викладача працюють 29 осіб, старшого викладача – 10 та доцента – 46. На момент анкетування вони мали такий педагогічний стаж: від 1 до 5 років мали 5 осіб, від 6 до 10 років – 27, від 11 до 15 років – 32, від 16 до 20 років – 12 та понад 20 років – 9.

На запитання «Чи отримували студенти травми під час занять з фізичного виховання, які Ви проводили?» 88,2 % респондентів дали позитивну відповідь. Студенти не травмувались на заняттях із фізичного виховання у 11,8 % викладачів.

Як видно з табл. 1, у 80,0 % викладачів ЛНТУ, 42,8 % педагогічних працівників з фізичного виховання Луцького інституту розвитку людини університету «Україна» та 95,3 % освітян інституту фізичної культури та здоров'я ВНУ були випадки отримання травм під час виконання фізичних вправ. По незначному відсотку припало на графу з варіантом відповіді – «ні», крім респондентів Луцького інституту розвитку людини університету «Україна» (57,2 %). На нашу думку, такий високий показник пов'язаний з тим, що загальна кількість опитаних викладачів невелика (7 осіб).

Таблиця 1 - Наявність випадків травматизму під час занять з фізичного виховання, залежно від ВЗО, %

Варіанти відповідей	ВЗО		
	ЛНТУ	Університет «Україна»	ВНУ
так;	80,0	42,8	95,3
ні.	20,0	57,2	4,7

Як показано в табл. 2, у старших викладачів та доцентів 100 % були травматичні випадки на заняттях із фізичного виховання. Лише у 34,4 % викладачів під час проведення занять травм не було зафіксовано. На нашу думку, такий відсоток пов’язаний з тим, що на посаді викладача працюють здебільшого молоді люди, у яких педагогічний стаж ще не великий. Тому що в них не було ще випадків травматизму у своїй педагогічній діяльності.

Таблиця 2 - Наявність випадків травматизму під час занять із фізичного виховання, залежно від посади респондента, %

Варіанти відповідей	Посади		
	викладач	старший викладач	доцент
так;	65,6	100,0	100,0
ні.	34,4	—	—

Як видно в табл. 3, чим більший педагогічний стаж у людини, тим менше голосів отримував варіант відповіді «ні».

Аналізуючи результати питання анкети, можемо стверджувати, що у 88,2 % викладачів травмувались студенти під час занять з фізичного виховання. А в 11,8 % респондентів у педагогічній діяльності травм не було зафіксовано. По значному відсотку отримав варіант відповіді «так», траплялись випадки травматизму незалежно від вищого закладу освіти. В основному ушкоджень не було отримано студентами у викладачів, у яких незначний педагогічний стаж.

Таблиця 3 - Наявність випадків травматизму під час занять з фізичного виховання, в залежності від педагогічного стажу викладачів, %

Варіанти відповідей	Педагогічний стаж				
	від 1 до 5 р.	від 6 до 10 р.	від 11 до 15 р.	від 16 до 20 р.	> 20 р.
так;	–	81,5	100	100	100
ні.	100	18,5	–	–	–

Відповідаючи на питання анкети «Чи залежить, на Вашу думку, рівень травматизму в процесі фізичного виховання від професійної майстерності викладача?», стовідсотково всі викладачі відповіли позитивно на поставлене питання, незалежно в якому ВЗО вони працюють, на якій посаді та який у них педагогічний стаж.

Отже, професійна майстерність викладачів із фізичного виховання суттєво сприяє запобіганню травматизму серед студентів у процесі рухової активності.

Відповідаючи на питання анкети «Якщо у Вас були такі випадки, з яких тем (модулів) робочої програми травмувались студенти?», пропонували такі варіанти відповідей: легка атлетика; спортивні ігри; плавання; атлетична гімнастика; спортивна гімнастика; аеробіка, аква-аеробіка; єдиноборства; таких випадків не було. В 11,7 % викладачів випадків травматизму не було. Ні в кого з викладачів під час занять аеробікою або аква-аеробікою не було ушкоджень у студентів. Найвищий відсоток припав на спортивні ігри – 20,3 %, легку атлетику, спортивну гімнастику та єдиноборства – по 17,6 %, атлетичну гімнастику – 11,7 %. Незначний відсоток припав на таку тему робочої програми, як плавання (3,5 %).

У ЛНТУ в процесі фізичного виховання найбільше випадків отримання травм студентами було отримано під час занять зі спортивних ігор та єдиноборств (по 26,6 %). У 20,2 % викладачів ЛНТУ під час виконання фізичних вправ травматичних випадків у студентів не було виявлено.

У 57,4 % викладачів кафедри здоров'я та фізичної культури Луцького інституту розвитку людини університету «Україна» під час рухової активності

травм не було зафіксовано. По 14,2 % своїх голосів викладачі віддали таким варіантам: спортивні ігри, легка атлетика й атлетична гімнастика.

Найбільший відсоток (24,1 %) педагогічних працівників Інституту фізичної культури та здоров’я ВНУ обрали варіант відповіді – спортивна гімнастика. Незначні відсотки посіли всі решта варіанти відповіді. У 4,7 % освітян, випадків травмування студентів під час реалізації робочої програми не було (табл. 4).

Таблиця 4 - Перелік тем робочої програми, під час яких травмувались студенти, залежно від вищого навчального закладу, %

Варіанти відповідей	ВЗО		
	ЛНТУ	Університет «Україна»	ВНУ
Легка атлетика	13,3	14,2	19
Спортивні ігри	26,6	14,2	19
Плавання	–	–	4,7
Атлетична гімнастика	13,3	14,2	11,1
Спортивна гімнастика	–	–	24,1
Аеробіка, аква-аеробіка	–	–	–
Єдиноборства	26,6	–	17,4
Таких випадків не було	20,2	57,4	4,7

Висновки. Таким чином, визначення спортивного травматизму серед студентів у педагогічній діяльності викладачів ВЗО має місце. Як показало наше дослідження, у 88,2 % викладачів вишів травмувались студенти під час занять фізичними вправами. Варто зазначити, що професійна майстерність викладачів суттєво сприяє запобіганню травматизму у студентів у процесі рухової активності.

Найбільше випадків отримання травм студентами було отримано під час занять зі спортивних ігор, єдиноборств та спортивної гімнастики.

Список джерел інформації:

1. Дорошенко Е. Ю. Проблема травматизму в ігрових видах спорту та перспективи використання засобів фізичної реабілітації. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2020;18:127–132.
2. Козубенко Ю. Л. Зниження рівня травматизму у спортсменів шляхом впровадження лікувальної фізичної культури та масажу. Молодий вчений. 2017;9.1:71–74.
3. Колос О. А. Формування мотивації для занять фізичною культурою і спортом [Електронний ресурс]. Мат. XLIX наук.-техн. конф. підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані. 2020. Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/9738>
4. Мовчан В. П. Проблема травматизму в спорті та його профілактика. Молодий вчений. 2018;4.2:207–210.